

Позиция на „Електронна граница“ относно исканите промени в Закона за електронни съобщения, чрез закон за изменение и допълнение на закона за електронни съобщения публикуван от МВР.

След като разгледахме предложението на междуведомствената група, имаме следните коментари по някои аспекти от него:

1. Директива 2006/24/ЕО е вече приложена в България чрез промените в чл. 251 от Закона за електронни съобщения (ЗЕС)- въведено е вече задължение за задържане на данни. Това е причината предприятията доставчици, да задържат данните, а не друга, както днес се спомена в дебата по Дарик радио. Един доставчик на Интернет не задържа информация за трафика на клиентите си на общо основание, един доставчик на мобилна услуга не задържа данни за местоположението на двамата разговарящи в момента. Това се прави поради изискванията именно на чл. 251 от ЗЕС. **Преди директивата такива данни са съхранявани с РАЗЛИЧНИ параметри, не позволяващи разкриване на местоположение или на поведение в Интернет.**
2. Директивата не съдържа други изисквания- като например увеличаване броя или правомощията на органите, имащи право на достъп до данните, което се прави с настоящето предложение, което разширява изключително много органите, които имат право да изискват справки за данните по ново предложени член 250а, ал. 1.
3. В предложението, в член 250 а се съдържа понятието “За нуждите на разкриването и разследването на престъпления, за които е предвидено наказание лишаване от свобода две или повече години и **престъпления по глава девета “а” от Наказателния кодекс**,”:
 - 3.1 Директивата ясно постановява, че такива мерки, при които се използват чувствителни данни на всички граждани използващи телекомуникационни услуги, могат да бъдат използвани само за тежки престъпления, такива по-нашето законодателство са тези със срок на лишаване от свобода над 5 години. В обсъжданията и в предложенията по време на гласуването на директивата ясно може да се види, как се стигна до този компромис и това трябва да бъде приложено и в законодателствата на страните членки
 - 3.2 Компютърните престъпления по глава 9а от НК, НЕ СА предмет на директивата и не са в приоритетите на задържането на данни. В самата нея, ясно е посочено за какъв тип престъпления са приложими мерки за събиране на трафични данни на 95% от население на ЕС.
4. В същото предложение се определя срокът за съхранение на тези данни да бъде 12 месеца. Според нас това е значително дълъг срок, като се има предвид, че тези данни, ще трябва да бъдат предоставени най-късно до **8 часа след поискване, срокът от 8760 часа** за съхранение е огромен, би изисквал много финансов и технологичен ресурс на предприятията доставчици и не би могъл да бъде особено полезен за целите за които се изисква това съхранение.

5. В член 250, ал 6, точка 3, се дава възможност оставане на данните при получателя, дори и след изтичане на срока. Това би било допустимо, ако следствието тече в момента, а не на общо основание за всички използвани данни.

6. Със свое [решение от 11.12.2008 г.](#) (📎 76 Kb) петчленен състав на ВАС отмени **решението на тричленен състав от 17.07.2008 г., с което бе отхвърлена жалбата на ПДИ срещу незаконосъобразността на приетата през януари Наредба № 40 на МВР и ДАИТС за съхраняването и предоставянето на данни от мобилните и интернет операторите. Петчленният състав отмени чл. 5 от атакуваната наредба.**

С чл. 5 от Наредба 40 се създават три режима на достъп до съхраняваните от предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги::

- пасивен технически достъп чрез компютърен терминал на дирекция „Оперативно-техническа информация” при МВР за нуждите на оперативно-издирвателната дейност;
- достъп на разследващите органи, прокуратурата и съда „за нуждите на наказателния процес”;
- достъп на службите за сигурност и обществен ред „в случай на необходимост, свързана с националната сигурност

6.1 В ново създадения член 250 б *“Предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, осигуряват чрез интерфейс на специализирана дирекция “Оперативни технически операции” при МВР достъп до данните по чл. 250а, ал. 1”* се иска отново легализирането на сега съществуващите наети линии към мобилните доставчици и използването им за получаване на трафични данни, което беше отменено от ВАС по цитираното дело. Добре знаем, че няма начин да се проследи как се използват тези наети линии.

6.2 Отново се въвежда понятието, “национална сигурност”, което е и част от решението на ВАС по същото дело. Всяко посегателство срещу националната сигурност е престъпление по НК и искането следва да се формулира съобразно опасност от конкретно престъпление.

7. Липсва гарантирана възможност всеки един български или чуждестранен гражданин, за който има събрани данни да има право на достъп до тях по определен ред и безплатно един път в годината, по всяко време през срока на действие на активното задържане на данни.

Във връзка със горепосочените аргументи и със мнение, че в НПК и в Закона за специалните разузнавателни средства има доста механизми, които покриват тази материя.

Ако законодателят е преценил, че дадено престъпление не е тежко, мястото за регулацията не е в ЗЕС, а на съответното място. *Пак, напомняме, че според общото европейско право, тълкуването на сериозни в директивата е аналог на тежки престъпления.*

Ако има нужда от прекатегоризацията на престъпленията, това да се направи на съответното място. Недопустимо е използването на такъв тип специализирана информация за целите на престъпления, които са под 5 години лишаване от свобода.

Не виждаме нужда от промяна на Закона за електронни съобщения, а само в необходимостта за наредба към ЗЕС, в която да се въведе да се **наблегне** на финансовите компенсации на предприеманията предоставящи съобщителни услуги с оглед на задължението им за събиране, съхранение, поддръжка и защита на трафичните данни и **задължението** за предоставянето на данни в срок от 8 часа след подаването на заявката по реда определен от сега действащия закон за електронните съобщения, *в който наред със изключителните механизми предоставени на МВР се полагат и механизми за защита на правата на гражданите*, които не мислим, че в сегашното предложение за закон за промяна на ЗЕС, са на първо място.

Благодарим за възможността за открита дискусия,

От името на „Електронна граница“

Богомил Шопов

+359 897 615128

<http://efb.bg>